

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 11. hod.

Expedice se nachází v obchodnictví v musikáliích **Ludevita Fleischera** v Praze v železné ulici.

Za inserty platí se mimo kolek 30 kr. za řádek 3 kr. poprvé, 2 kr. podruhé.

DALIBOR.

Předplácí se: půll. 1 zl. 60 kr., celoročně 3 zl. 20 kr.

S poštou: půll. 1 zl. 80 kr., celor. 3 zl. 60 kr. r. č.

Pro státy německé: půlletně 1 tol., 8 nov. gr., celoročně 2 tol. 16 nov. gr.

Časopis pro hudbu, divadlo a umění vůbec.

Odpovědný redaktor:

Emanuel Meliš.

Nakladatel:

Ludevít Fleischer.

Redakce „Dalibora“ jakož i kancelář pro opisování a překládání nachází se nyní v Celetné ulici číslo 591—I., 2. poschodí.

Kancionál.

Úvaha od —ý.

Čís. 3.

Gis v tomtéž oddílu je *libovolně zvýšený* tón, kterýž se měl, pakli se v některém výtisku kancionálu vyskytá, z něhož cantus firmus vyňat jest, zcela vynechati, anto tónině nepřisluší a jen k vůli závěrku v předposledním taktu, jak vůbec z celého chorálu vysvitá, zvýšen jest. Kdyby byl harmonisator křížek u *g*, jak se slušelo, vynechal, bylo by se mu *harmonisování usnadnilo* a *bylo by staré tónině* přiměřenější. Tento celý oddíl, má-li býti v duchu staré tóniny harmonisován, požaduje harmonie, jak následuje: *g-dur, g-dur, c-dur, g-dur, d-dur, e-moll, a-moll* (sexťový akkord), *a-moll* trojzvuk, *c-dur* a konečně *a-moll* trojzvuk co ukončující akkord.

Čís. 4. a 5.

Obě tato čísla nedělala při harmonisování žádných nesnadností a jsou veskrz v *duchu nové harmonie* držány. Bas pokračuje na mnohých místech v terciích s nápěvem a vyslovili jsme se již předešle, že to mdlý účinek činí. Dohra k číslu 5. *upomíná*, jak to z chorálu samého takřka vyplývá, *na motiv druhého dílu* a jest tudíž zdařilá. Při závěrce nalézá se taktová čára na nepravém místě; neboť měla státi o dvě půlnoty dříve.

Čís. 6.

Číslo toto vyniká dobrým harmonisováním; tenor však mohl být v prvních dvou taktech rozmanitější, *sedmkrát* se opakující *h* není s to, *zpěv* utvořit. Závěrečnickému akkordu *nedostává se kvinty*, kterouž mohl snadno alt neb tenor převzít. V případě, že by ona byla tenoru za podíl připadla, byla by musela předešlá nota *h* na druhé době notou *e* nabrážena býti. V 3. oddílu slušelo se *střední hlasy* taktéž *lépe vésti*, aby byl mohl trojzvuk v druhém taktu téhož oddílu kvintu obdržeti. Mezihra mezi předpo-

sledním a posledním oddílem *nemusela* končit dominantním septimovým akkordem; neboť dominantní trojzvuk nabyt by větší ráznosti a nebyl by musel začáteční akkord téhož posledního oddílu *kvinty postrádati*. Chtěl-li pak harmonisator užít vůbec této septimy, mohl ji raději vésti proti pravidlu *vzhůru* ku kvintě tónického trojzvuku na *g*.

Čís. 7.

V čísle tomto naskytuje se v 1. taktě posledního oddílu velmi *nucený kvartový průtah* v trojzvuku. Nucený jest proto, že jest připraven *pouze průchodní notou*, jakož i z té příčiny, že jest tato připravená nota *o polovičku kratší*, nežli průtažná nota sama. Závěreční nota druhého oddílu v basse *nestojí* k předešlým dvěma tónům v *zpěvném poměru*; jesti patrné, že by bylo slušelo bassové *f* o *oktávu níže* položit. V tomtéž oddílu v 2. taktu na první době byl by D-moll trojzvuk harmonii rozmanitější a velebnější učinil. V celém pak chorálu jest *alt velmi jednotvárný*, poněvadž se v něm tóny *f* a *e* při závěrce každého oddílu nalézají.

Čís. 8. a 9.

Nápěvy písně „*Z nebe posel vychází*“ jsou až na *dominantní septimový akkord* dobře harmonisovány. Tak na př. začíná druhý oddíl čís. 8. dominantním septimovým akkordem, čehož potřeba ani z nápěvu, ani z jiných příčin nevysvitá.

Čís. 10.

V čísle tomto *nenahlížíme* nutnost H-moll trojzvuku na první době druhého oddílu. H-dur trojzvuk byl by po předcházejícím E-dur trojzvuku mezihry přirozenější, plynější a hlavní tónině bližší. Druhá dohra zakládá se v motivu z druhého dílu písně a přiléhá tudíž dohře k svému chorálu.

Čís. 12.

V čísle tomto ruší dominantní terc-kvartový a kvint-sextový akkord starožitný ráz nápěvu i harmonie.

Čís. 14.

Číslo toto těší se z dobré harmonie; pochybujeme ale, že jest závěreční nota v třetím oddílu *dis* pravá; staré nápěvy *nekončily* vůbec nikdy *vodičem* aneb tak zvaným *citlivým tónem*. Ostatně nevysvitá tento tón *dis* ani z nápěvu téhož oddílu, jenž takto zní: $\bar{h} - \bar{d} - \bar{h} - \bar{a} -$

$\bar{g} - \bar{e} - \bar{dis}$. Z které tóniny as jest tento chorál? Máme za to, že z dorické; avšak zde jest jeden stupeň výše transponován, což se při starých melodiích často naskytuje. Řečený oddíl $h - d - h - a - g - e - d$ (původně $a - c - a - g - f - d - c$) označuje $\frac{1}{2}$ dorickou tóninu, jakož i závěreční tón jest dovolený přidaný tón pod základním tónem d; neboť pravidlo velelo, že smí dorická tónina sestoupiti o celý stupeň pod tón základní. Táž licence přináší sebou výbornou modulaci ve zpěvu i dodává mu rázu, kterýž se však setře, jakmile se tento tón zvýší. Že s kvartsextovým akkordem v závěrečném taktu opět nesouhlasíme, následuje ze zásady z prvu naši úvahy uvedené.

(Pokračování.)

Původní příčina nedokonalého provozování chrámové hudby na venkově a návrh, kterak ji as poněkud lze zdokonaliti a zvelebiti.

Ve 14. čísle „Dalibora“ bylo mi čísti článek, v němž nám pan dopisovatel dosti jasně vylíčil ony rozličné okolnosti, jež dokonalému provedení chrámové hudby na venkově bývají nemalou vadou. Ač všemožně o to pečoval, by čtenářstvu uvedl nemalý počet příčin, pro kteréž nynějšího času tak slabě kůr chrámový od zpěváků a hudebníků navštěvován bývá; proto přece se domnívám, že mi za zlé nebude pokládáno, uvedu-li jich ještě několik, z nichž pak se mi *původní příčina* snadno vyvinouti dá.

Pan referent mluvil tehdaž ve svém článku hlavně o předmětech, jež nesvornosti a rozepře plodí mezi ředitelem kůru a hudebníky, a tudíž *prostředně* vinny jsou *nedostatečným spolupůsobením* při orchestru kostelním; já pak předebral jsem sobě naznačiti toliko okolnosti *obecného života*, jimž však *bezprostředně* vinu *nedbalého navštěvování* kůru přičítati dlužno. A jsa zcela jiného zaměstnání nežli pan referent řečeného článku, však horlivý ctitel veškerých odvětví hudby a zpěvu, takřka mezi hudebníky a po boku chorregenta vychován, hodlám věc zmíněnou prote s jiného probrati stanoviska, aniž bych při tom však meze vlídnosti překročiti a cti někoho se snad dotknouti chtěl.

Nejpilněji bývá kůr chrámový zajisté jen od mládeže navštěvován. Pohnůtku toho lze hledati hlavně v jakési dovolené hrdošti, jež jak u děvčat, tak i u chlapců z toho povstává, že jim popráno při službách božích na kůru spolupůsobiti. Řediteli kůru jest se ale jen potud těšiti z těchto mladistvých sil, dokud nemají se o nic jiného starati, pouze jen o školu a své jednoduché úkoly. Dosáhne-li ale tato ve zpěvu a hudbě již tak dalece vycvičená mládež 12.—14. roku, v jakémž stáří by jí pak ředitel kůru ledacos svěřiti a v některých věcech na ni se zcela spolehnouti mohl, vystoupí z hlavní školy, a dalšímu spolupůsobení jejich při orchestru kostelním obyčejně učiněn konec. Chlapcům totiž, studie nastoupivším neb oddavším se jakémusi řemeslu, jest novým tímto povoláním další navštěvování kůru chrámového

skoro zcela zamezeno. A poněvadž se mimo zpěv i ku nástrojům foukacím a smyčcovým upotřebiti dají, utrpí odchodem jejich chorregentů zajisté nemalé ztráty. V tomto pádu musíme je ale omluviti; neb novým podrobivše se předpisům, ztrácejí dřívější svou svobodu, bez kteréž jim kolikráte i při nejlepší vůli spolupůsobení na kůru chrámovém ani možné není.

Jinak má se to ale s dívkami. Opustivše školu, přidržovány bývají od matek svých ku hospodářství. Domácím zaměstnáním nepřicházejí však o dřívější svou svobodu, jako chlapani studii neb řemeslem; ve vykonávání jejich povinností jim na opak obyčejně popuštěna uzda. A právě tu, kde bychom se mnohem horlivějšího navštěvování kůru v chrámě nadíti měli, právě tu zanedbávají děvčata uvyklého spolupůsobení při orchestru kostelním. Jejich ubezpečování, že jim pro mnohou práci více na kůr přicházeti možno není, považovati dlužno vším právem jen za pouhou výmluvu. A pomyslíme-li, že zde hlavně jen o *nedělní a sváteční* hudbě chrámové jednáme, v jakýchžto dnech dívky výhradně jen maličkostmi zaneprázdněny bývají a že prodléváním mimo domov tedy ničehož nezameškají; musíme příčinu nedbalého navštěvování kůru kostelního jedině jim samým připočísti. A že tomu tak, vysvitá z toho, proč teprv pak počtí kůr chrámový zase svou přítomností, mají-li zpívati jakési sólo. Než i v tomto pádu nečiní toho z laskavé ochotnosti ku zvelebení posvátné hudby, nýbrž jen proto, aby si zdařilým přednesem svého sóla získaly u shromážděného křesťanstva jen okamžitého soucitu a všední pochvaly. Nehezke to jednání!

Obrátíme-li pozornost svou od mládeže k lidem dospělým, na př. k měšťanům, obchodníkům, řemeslníkům a j., shledáme, že ne okolnostem, na něž se mnozí [obyčejně, ano i velmi směšně] vymlouvají, nýbrž vším právem jen jim samým příčinu nedbalého navštěvování kůru chrámového připočísti dlužno. A pomyslíme-li opět, že zde hlavně jen provozování *nedělní a sváteční* hudby kostelní na zřeteli máme, v jakýchž dnech povinností každého pravého křesťana jest, „boha v písních chváliti,“ a již církvi přikázáno všelike práce se zdržovati; pomyslíme-li, že, nepracují-li, dopoledne místo služeb božích raději vinárny navštěvují a odpoledne na procházky si vycházejí, ač by jim k tomu i po ukončených nešporech ještě dosti času zbývalo: nezazlí nám nikdo, že na ně spravedlivým hněvem musíme zanevřiti, anto takovým chováním-se nemálo přispívají ku klesání hudby posvátné.

To platí výhradně jen o obyvatelích městských. V čem ale příčina nedbalého navštěvování kůrů chrámových na vesnicích spočívá, o tom jsem nenabyl až posud dostatečného přesvědčení; že se ale též na původní zakládá, níže nahlédneme.

Známo, že žádnému zpěv. spolku nechybí ve stanovách účel, v němž údové jeho se zavazují o zvelebování hudby chrámové, seč jsou o to pečovati. Však, táži se, kde šetří se účele tohoto, jak by se slušelo? O které pěvecké jednotě můžeme bez pochlebování tvrditi, že se všemožně stará o povznesení klesající hudby chrámové? — Neupíráme, že mnohý zpěv. spolek svým časem na kůru chrámovém vystupuje a obyčejným bravourním přednesem spůsobilých skladeb sobě

chválu a všeobecnou sympatii dobývá; na zřeteli máme toliko *hudby znalé* pěvce, kterýmž by navštěvování kůru chrámového zajisté žádných obtíží nespůsobilo. To klademe všem zpěv. spolkům na srdce. A pomyslí-li tyto, že častějším vystupováním na kůr kostelní si vždy nové a větší furory dobývají a tudíž chrámovou figurální hudbu takto sami, ač beze vší vůle, u lidu vždy hlouběji v antipathii uvádějí: pak zajisté nadíti se lze, že sami dobrovolně a ochotně silami svými poslednější ku pomoci přispějí, tak aby ji v tutéž oblibu u obecnstva přivedli, jakou sami u něho požívají.

Mám za to, že jsem nyní stručný podal přehled oněch rozličných, mimo v 14. čísle „Dalibora“ uvedených příčin, které *direktně* způsobují *nedbalé navštěvování* kůru kostelního a *indirektně nedokonalé provozování* hudby chrámové na venkově. V čem však hledati máme *původní* příčinu nedostatečného tohoto provozování hudby chrámové, seznáte z následujícího.

Pomyslíte-li ještě jedenkrát, že zpěváci a hudebníci nedbalého chození na kůr obyčejně sami vinni jsou, ač se při tom na rozličné okolnosti vymlouvají, přisvědčíte mi, řku-li, že *původní příčina nedbalého provozování* hudby chrámové výhradně jen na *ochablé horlivosti v navštěvování* kůru kostelního se zakládá.

Kde se nám tedy o zlepšení hudby posvátné jedná, nutno především postarati se o to, kterak by se vyvrátiti dala hudebníkům zmíněná ocháblost v horlivém spolupůsobení při orchestru chrámovém. Toho docíliti lze zajisté jen takým způsobem, kdyby docházení na kůr stalo se jim takřka povinností.

A to maje na zřeteli, osměluji se podati Vám *návrh*, kterak as poněkud lze zpěváky a hudebníky k horlivějšímu navštěvování kůru kostelního povzbuditi a tudíž hudbu chrámovou zdokonaliti a zvelebiti. Ač skoro přesvědčen jsem, že ne všude návrh můj za praktický uznán bude, proto přece myslím, že se stane vítanějším onoho, který nám v 15. čís. „Dalibora“ pan dopisovatel Mirovický uvedl.

Již před časy Husitskými stávalo v Čechách církevních jednot zpěvácích, *bratrstva kůru literátského* *) zvaných, jenž sobě za hlavní vytkly účel, v chrámech při službách božích udržovati pořádek, vážnost, slušnost a zpěvy posvátné (toliko v nářečí českém) pěstovati a zvelebovati.

Uznal jsem za prospěšné zmíniti se tuto o těchto jednotách, poněvadž mám za to, že jen nápodobným způsobem klesající hudbu chrámovou zase zlepšiti a zpěváky a hudebníky k horlivějšímu navštěvování kůru chrámového zakládáním takých *spolků* povzbuditi možno, jichžto údové by se hlavně zavázali nedělní a sváteční služby boží spůsobilými a patřičně nastudovanými skladbami oslavovati a hudbě kostelní zase tutéž dokonalost zaopatřiti, jakéž byla dříve požívala.

Kdoby z Vás namítal, že návrh můj zastaralý, poněvadž několik spolků ku zvelebení hudby kostelní již stává, činil by mi nemalou křivdu, an účel takových výhradně jen ve

větších městech **) do života vstoupivších spolků s účelem prv podotknutým se nesrovnává.

Maje za to, že jsem nyní dostatečně předsevzetí svému článkem tímto dostal, udav Vám v něm totiž původní příčinu nedokonalého provozování hudby chrámové na venkově a návrh, kterak ji lze as poněkud zdokonaliti a zvelebiti, ukončuji článek ten, se srdečným však přáním, aby se mimo mne i jiní vyskytli, již, neuznávající návrh můj za dosti prospěšný, jiné a vhodnější by udali. My pak vespolek uložme si *zkoušeti všechny a nejlepší z nich podržeti.* R. L.

Leonardo da Vinci.

Povídka ze života umělce.

(Pokračování a dokončení.)

„Milý Francesco,“ pravil, „nadarmo se snažíš mne oklamati; vím předobře, že říše má se kloní ku konci.“

„Ó mistře, říše onoho, jehož nebesa tak bohatě obdařila, trvá věčně!“ zvolal nadšeně mladý muž.

„Co jsou dary nebes bez vytrvalosti, která je plodnými činí? Je to v zemi zakopaný poklad, je to perle v hlubině mořské pohřížená.“

„Tato slova nedají se, drahý mistře, na Vás potahovati; neb žádný více toho nevykonal než Vy.“

„Ale žádný neoddal se rozmarům nestálé obrazotvornosti . . . ach, jak mnoho mých děl je nedokončených . . . Večeře Páně — Klanění-se mudrců — Mona Lise . . .“

„Co se tohoto obrazu týče, to Vy jen pravíte, že je nedokončen, neboť nález jeho nedá se nápodobiti — dokonalost práce je tak velká, že takřka krev v žilách plynouti vidíme, vlasy spočítat a póry kůže pozorovat můžeme.“

„Snad mluvíš pravdu! Ach, leželo to ve mně, umění omladiti, kdyby byly všechny mé práce, všechny mé myšlenky k jednomu určitému a jedinému cíli obráceny bývaly; představoval bych epochu.“

„Což jste nebyl již od dávných dob za tvůrce nové éry v malířství vyhlášen? Neboť vy jste dovedl vytvořiti mistrovská díla, aniž by jste staré následoval, a každý se táže, kde jste našel své modely.“

„V přírodě, synu můj; ona poskytuje ty nejdokonalější typy; neboť ona je vždy pravdivá. Jak často mi byla modlíci-se dívka, aniž by to věděla, vzorem k mé Madonně. Chodíval jsem za odsouzcenci k popravě vedenými, abych v jejich tazích výraz strachu neb hrýzení svědomí pojal a vykreslil.“

„Ano mistře,“ odvětil Francesco, „my jsme Vás jednou překvapili obklíčeného rolníky, které jste kolem sebe shromáždil a jejichžto nejpravdivější obdivování a nejsrdečnější smích jste svými veselými řečmi zbudil; ti dobří lidé netušili, že Vám co vzory sloužili.“

*) O Králové-Hradeckém obšírněji jednal Dr. Eiselt ve své brožurce „Der Literatenverein und die Cautionalen in Königgrätz.“

**) Jako v Břetislavi (Pressburg) a j.

„A právě proto poskytlí mně neporovnatelných vzorů. Ano, synu můj, skoumej přírodu: snaž se letmo výraz uchopiti, jenž tě nejvíc zajímá; šetri vhodnosti s největší péčí, střež se zmotání v předmětech; hled co možná k vznešenosti vyniknouti, abys výraz božské majestátnosti podati mohl. Bezpochyby mám dokonalému šetření těchto předpisů co děkovati, že jsem některá vzácná díla vytvořil.“

„A svému geniu, mistře, nemáte co děkovati?“

„Duch je svatý oheň, jenž celou přírodu proniká; avšak jak často by zabloudil, kdyby nebyl s rozumem a svědomitou prací spojen. Nezapomeň, milý synu, nezapomeň též na slova: kvap, jen se nepřekvapuj, dle nichžto jsem se i já držel. Každé skutečně krásné dílo nebylo za jeden den zhotoveno; já jsem pracoval čtyry léta na obrazu Mona Lisy.“

„A jak jste byl starostliv, aby dlouhá, slíčné Florenčance uložená sezení ji neunavila! Vy jste jí předváděl hudebníky, lidi, kteří zajímavými a veselými rozmluvami ji baviti dovedli, a z obrazu Vašeho stalo se mistrovské dílo. Ó kdož jednou úsměch Jokondy viděl, nezapomene jej nikdy více.“

Hovor trval dále, až pocestní do Louvru vstoupili. František I. očekával Leonarda; povolal jej k sobě, aby rozmnožil roj umělců a básníků, kteří jeden dvorní Parnas utvořili. Jakmile král kmeta spatřil, zvedl se, aby mu šel vstříc a co k otci páže k němu zvedna, zvolal: „Buďte mi vítán, dobrý Leonarde, viděli jsme Vaše díla v Itálii a víme jakou cenu mají.“

Tyto důkazy úcty a náklonnosti dojalý hluboce slavného mistra a oslazovaly mu hořkost vyhnanství, jelikož král nikdy nepřestal mu je podávati. Brzy se uhostil Leonardo v zámku Clou v Amboisu a František I. učinil u něho několik zakázek; avšak až ku konci svého žití nevzdal se náchylnosti, která byla stále příčinou, že začatá svá díla nedokončil. Tak nakreslil několik plánů k průlivu Montmorantinskému, aniž by byl jeden dokončil, a vyvedl četných náčrtků na plátno; avšak Francie má od něho jen jeden dokončený obraz: Podobiznu to slíčné železnice, která se v Louvru nachází.“

Okolo toho času naplňovaly nábožné city srdce věhlasného umělce, tak že mnoho času rozjímání o věcech náboženských věnoval. Tak uplynula tři léta, když jednoho rána dne 2. května 1519 králi Františku oznámeno bylo, že jeho oblíbený malíř, slavný Leonardo smrti se blíží. Okamžitě vstal král, aby se k svému starému příteli odebral. Tento kvap zbudil u některých mladých přítomných dvořenínů malý úsměšek. Král to zpozoroval a uhodl, co úsměškem tímto říci chtějí.

„Pánové,“ pravil král vážně, „mohu obyčejné lidi šlechtici a velkými pány učinit; avšak jen Bůh sám dovede stvořit muže podobného tomu, kteréhož snad brzy ztratíme.“ — Když král do Leonardova pokoje vstoupil, byl umírající právě do lože, kteréž opustil, položen. Francesco de Melzi držel mistra svého v náruči. Leonardo poznal ještě svého vysokorodého, drahého ochrance a hluboce dojat dobrotou, krerouž mu král Francouzský svou návštěvou prokázal, chtěl se s celou svou silou zvednouti; leč toto na-

máhání odňalo mu poslední jiskru života a bez ducha sklesl v ráruč svého přítele.

František I. nechtěl Melzimu, žáku to Leonardovu útěchu odejmouti, aby svému mistru oči nezatlačil. Mladý muž vyplnil tuto nábožnou povinnost a doprovodil mrtvolu věhlasného umělce až do posledního příbytku do chrámu S. Florentin z Amboise a jediný jeho památce věnovaný pomník byl latinský nápis, že Leonardo v náruči králově zemřel.

Francesco, ježž Leonardo za vykonavatele své poslední vůle jmenoval, obdržel od krále dovolení, že poklady od Leonarda ve Francii zanechané do Itálie přivéstí mohl. Vinciho bratr dostal toto dědictví, jelikož se Leonardo oženiti nechtěl, by se umění výhradně věnovati mohl.

Melzi se pak tím zanášel, aby uspořádal náčrtky od Leonarda zděděné. A jakkoliv tyto poslední práce Leonardovy nedokonalé byly, svědčily přec o podivuhodné převaze, kteréž by byl Leonardo dosáhl, *kdyby jeho vytrvalost se byla rovnala jeho geniu.*

Ještě slovo o kostelní hudbě.

V hudebním časopisu „Dalibor“ čís. 15 1863 jest uveřejněn návrh stran zlepšení kostelní hudby, s kterým zajisté každý, kdož poměry ředitele kůru k hudebníkům kostelním na venkově zná, souhlasiti bude, an — by jeho uskutečněním jak řediteli, tak hudebníkům značná podpora se poskytla: řediteli tím, že by většího vlivu na hudebníky nabyt a často až otrockého podlízání se sprostil; hudebníkům — že by jim za jejich službu hmotné, ačkoliv jen skrovné odměny se dostalo. Hudebníci kostelní na venkově jsou z větší části skrovnými hmotnými prostředky nadáni, a nelze od nich očekávati, aby *právě oni* všecku službu *jen ke cti a slávě boží* konali. — Jsouť ovšem v některých větších městech též laskaví ochotníci, na př. učitelé hl. školy, úředníci atd., kteří z lásky rádi účinkují a ředitele v neděli a ve svátek podporují: než ti nemohou vždy, kdyby chtěli a ředitel jich v chrámu Páně potřeboval, přijíti, a ředitel musí míti hudebníky spolehlivé, kteří by vždy, kdy toho potřeba káže, k dostavení-se zavázání byli. Návrh tento, který v „Daliboru“ od 20. května 1863 v ten smysl zní, aby se každému kostelnímu hudebníku pod půl korce zádušního pole k užívání dalo, jest tedy, poněvadž by hudebníky k provozování hudby kostelní jaksi vázal, *první podmínkou*, jak by kostelní hudba povznéstí se dala. Není však v tom ohledu velké naděje, dokavád duchovní správy věci té se nechopí, a podpory jí neposkytnou. Ten samý doslovně stejně znějící návrh podal pisatel tohoto článku co žádost k vyřízení úřední cestou již před dvěma lety; žádost byla od patronátních úřadů podporována, všude za pravou a chvalitebnou uznána; avšak zůstala pro nutnější věci — jež se zaopatřiti mají — nevyřízenou. Že ten samý návrh po dvou letech od jinud do veřejnosti se podává, jest známkou, že snad všeobecně za dobrý a postačitelý se uznává; i není v skutku pochybnosti, že by provéstí se dal, a že by kostelní hudbě dobře posloužil. Než jsou ještě jiné věci, které hudbě kostelní

znamenitě škodí a škoditi nepřestanou i tenkrát, kdyby i nadzminěný návrh skutečně byl, a hudebníci za jejich službu placeni byli, dokavád jiná cesta se nenastoupí. Jsou to následující: Ředitel kůru, který přece vědět má a musí, jak daleko praktická obratnost jeho kostelních hudebníků sahá, neprovozuje skladby takové, které silám těchto hudebníků *nepřístupné* jsou. V hudebním umění jest technická zběhlost nevyhnutelně potřebným prostředkem k dosažení účele, nikoliv ale účelem samým. Co prostředek k dosažení účele jest praktická zběhlost — a ta budiž co možná největší — velmi žádoucná, poněvadž hudebník k řádnému a uměleckému provedení skladby jen tehdaž spůsobilý jest, když všemi prostředky úplně vládne, jichž skladba k provedení určená vyžaduje. Nechme kostelního hudebníka, který si tolik praktické zběhlosti vydobyl, že může na př. Horákovy mše dokonale provésti, Laubův koncert hráti — tak seznáme, že to jest nemožné, nesmyslné; a to proto, poněvadž není účelem a úlohou kostelního hudebníka, koncerty hráti, a že sobě z té příčiny potřebných prostředků, totiž rozsáhlé, takřka báječné technické zběhlosti k hraní koncertů neosvojil. To samé se objeví, když budeme kostelní skladbu provozovati, ku které větší praktické přípravy a zběhlosti zapotřebí jest, než ji kostelní hudebníci na venkově mají a míti mohou. — K jinému účeli pracuje a připravuje se budoucí umělec, k jinému budoucí ochotník v hudbě. Onen musí, chtěje vynikati a proslaveným umělcem se státi, svůj celý život umění věnovati, aniž by je kdy úplně vyčerpal — an tento jen svůj *prázdný čas* hudbě věnuje; a proto nemůže ani výsledek, ani požadavek stejný, nýbrž jen poměrný býti: a protož jest nám jedině v tom poměru skladeb hudebních voliti a vyhledati, které by sice co umělecká díla požadavkům naší doby vyhověly, avšak zároveň co do praktické dovednosti a zběhlosti snadněji provésti se daly. Neboť nepřijde nikdy na to, *jak těžká*, nýbrž *jak dobrá* skladba jest, a *jak* se provozuje. Zajisté jest ale rozumnější a lepší, tam, kde síly k provedení těžkých skladeb nejsou, raději skladby zcela jednoduché, jinak ale dobré a v kostelním slohu psané *dobře* provozovati, nežli velké těžké skladby až k nepoznání *shudlovati*, jak se to bohužel posavád zvlášť ve ves-

nicích, a to zejména o poutích a posvíceních, ano i při jiných větších slavnostech tak zhusta stává, jen aby se mohlo říci, že se dávala ta neb ona velká mše od Haydna, Mozarta, neb Beethovena — nota bene — s těžkou fugou. — Jak se ale taková velká a těžká skladba provedla, o tom se mlčí. Aby se však možnému nedorozumění předešlo, podotýkáme, že není nikoliv úmyslem našim, aby se skladby jmenovaných vel mistrů snad zavrhlý — toť by byl hrozný nesmysl! — Ale ať se provádějí *jen tam*, kde se řádně provésti dají, kde k tomu výdatné síly jsou; kde však opak toho stává, tam ať provozují se skladby co možná nejlehčí a nejjednodušší, aby se *dobře* provedly; *toť jest dobrý úmysl náš*. Též opakujeme, co jsme již v jednom z dřívějších článků byli pravili, že líčení nedbalých poměrů hudebních všech ředitelů se netýče, an v skutku vzdělané a spůsobilé ředitele i na venkově máme, kteří v každém ohledu požadavkům doby naší vyhověti se snaží; nechť tedy přijmou přátelskou radu naši *jen ti*, kteří starou dráhu až doposud neopustili, a výčitek jim činěných sprostiti se opomenuli. — Druhá věc, která na poměry hudby kostelní blahodárně by působila, a kterou zde co přání projevujeme, jest následující: „*Zavedení systematického vyučování ve zpěvu v semenišních theologických*.“ Neboť učí zkušenost, že tam, kde duchovní, *hudby znalý*, se nachází, hudbě lépe se daří než tam, kde to duchovnímu lhostejno jest, jaká hudba se při službách božích provozuje, a že duchovní, *hudby znalý*, všecky návrhy, které hudby kostelní se týkají, zvelebit přislibuje a v skutku k tomu spůsobilé síly spíše podporuje, nežli duchovní, *hudby neznalý*.

Konečně zbývá nám jen ještě projeviti přání, by ti ředitelé kůru, kteří až doposud za duchem času pokulhávají, všech příležitostí ku většímu vzdělání se chopili, hudební spisy, časopisy a t. p. čtli a tím svůj obzor rozšiřovali; neb není to lhostejno, ví-li hudebník neb ne, co se v hudebním světě děje, čeho se docílilo a docíliti nechá — a nic nebudí tak k činnosti a pokroku, jako právě známost toho, co jiní hudebníci v umění dokazují, a na jakém stanovisku se umění samo nachází. Kdo zůstal státi, kráčí zpět — a protož budiž heslo naše: „*Pokrok k lepšímu*.“ F.

Feuilleton.

Divadlo.

V král. zemském proz. divadle viděli jsme v posledním čase: Ve čtvrtek dne 11. června „*Smrt Valdštýnova*“, tragédie v pateru dějství, s předehrou v jednom jednání nazvanou: „*Kvas v Plzni*“ od Bedř. Schillera, překlad od Jos. Jirího Kolára. — Pro některé nutné opravy odbývají se nyní česká představení v Novoměstském divadle. První představení v neděli dne 14. června: „*Němá z Portiči*“, veliká zpěvohra v 5 jednáních, z franc. přeložena od J. Chmelenského; hudba od Aubera. První a poslední pohostinská hra slč. Friedbergovy, první tanečnice cis. divadla v Petrohradě, a pana V. Caroliho, prvního tanečníka dvorního divadla Vídeňského. — Ve čtvrtek dne 18. června druhá pohostinská

hra p. Hynka od dvorního divadla v Řezně: „*Marta*“, aneb „*Trh v Richmondu*“, zpěvohra ve 4 jednáních od Friedricha, přel. od F. Čenského. Hudba od Flotova.

Dopisy z Čech.

□ Z Holic. (Pěvecká zábava.) Zpěvácký spolek „*Neptalim*“ v Holicích uspořádal dne 7. června v sále „u slunce“ pro své údy první pěveckou, hudební a deklamatorní zábavu. První vystoupení u veřejnost bylo spolku docela důstojné, neb všechny sbory byly uhlazeně i čistě provedeny a svědčí zajisté o velké pili při studování jednotlivých čísel. Spolek přednesl následující ne těžké, ale vděčné

sbory: „Píseň Šumavanů“ od P. Jirgesa — „Píseň cestujících“ od Abta — „Staročeská“ od J. N. Škroupa — „Kovářská“, sbor složený a spolku věnovaný od Bedř. Rektorise (rukopis) — „Píseň při draní“ a přidaný sbor „Dárek z lásky“ od V. Horáka a posléze „Na zdraví“ od Bendla. Sbory vedl ředitel spolku p. Rektoris, a tomu muži patří již uznaná chvála, že on při ne mnoho vycvičených silách spolek na takový dosti vysoký stupeň přivedl; též uzná každý za dobrou volbu, když při prvním výstupu spolek ne těžké a přece dobré sbory přednášel. „Kovářská“ od p. ředitele Rektorise jest správná efektní skladba, a po provedení se velmi obecenstvu líbila. Hosti z Pardubic přivítal dříve lékař p. Říha, pak velmi přívětivě p. okresní; mezi těmi byla sl. Julie Vernerova, kteráž „České perle“ od Nápravníka na pianě hrála, a p. Fr. Janda, jenž „Ztracené srdce“ od Pivody zpíval. Hned při vystoupení na jevišti byli vlídně od vybraného a četného obecenstva přivítáni a po provozování potleskem odměněni. „Česka“, píseň od Škroupa pro sopran zpívala sl. Šoulova z Holic s jemným a ušlechtilým citem; obě deklamace došly obliby. „Kde domov můj?“ píseň pro bas zpíval p. J. V. Velmi chvalně se musíme zmíniti o kaple Holické řízením p. Horyny; přednesla tato kapela dříve ouverturu z českých písní od Tittla a pak kavatinu z opery „Trovatore“ takřka precisně. Obratný kapelník p. Horyna jest ve vůkolí našem tak dobře znám jako z Mateřova kapelník pan Jedlička; jsou to dva mohutní sokové, kteří si ale v jejich vzdálenosti nikdy neškodí. Sál byl přetvořen v kouzelnou a obcerstvující zahradu, v kterémž se ověčený Havlíček a Rieger v poprsí skvěli; mezi oběma velkýma sochama nacházel se mocný lev. Po pěvecké zábavě se o závod tančilo, i krásný tanec „Beseda“ od Linka se musel opakovati. Po půl noci ubírali se hosté z Pardubic na zpáteční cestu, provolávající zpěváckému spolku Holickému „Sláva „Neptalimu!“ a na vzájemné bratrstvo vyvolali Holičtí „Sláva „Perštýnu!“

Z Pardubic, dne 8. června. (Slavnost božího těla. — Mužské čtvero zpěvy. — Alois Vostřebal.) Den božího těla jest jedna z nejkrásnějších slavností křesťanstva, na který den jinoch i stařec se těší, zvláště když vybraná povětrnost tuto církevní velebnou památku zvyšuje. U nás přispívá husarská posádka se svou mistrnou kapelou řízením kapelníka p. Jos. Zinke, velmi mnoho k této slavnosti, a letos se tato docela podařila, neb jasné nebe samo přálo průvodu čtyřem bohatě ozdobeným úradům. V kostele o 10 hod. dopoledne provozovala se snad nejen v Čechách ale i v jiných zemích dobře známá mše do D-dur od věhlasného V. Horáka, při níž se každý díl pravé nábožnosti honosí a člověka modlíciho výš a výše povznese. Graduale, mužský čtvero zpěv od Krejčího, provedl zpěv. spolek „Pernštýn“ vedením ředitele p. Kučery, a Offertorium: „Exaudi Domine,“ bas a klarinet-sólo provedli pp. Janda a Hušek. Po mši sv. byl průvod k oltářům, posléze odbývalo se „Te Deum“ v chrámu Páně děkanském. Ten samý den byly v 8. hod. večer páuové Pospíšil, Janda a Šrůtek k panu Tomšovi, poštovnímu úradníku, pozváni k tomu cíli, by více sólových mužských čtvero zpěvů zkoušeli. Zpíval se „Rekŭv sen“ od Slavíka, „Žel a chmel“ od Mendelssohna-Bartholdyho s českým textem od poslance p. Lantroka, „Kalina“ od Vašáka, „Prosba odvedeného“ od Křížkovského, a jiné sbory přišly k provedení, a líbily se nám, také došly nadřečené sbory všeobecného uznání; nevím ale, jestli tak mocně na nás ta novinka aneb jiná elektrická síla působila, tolik jisto jest, že zpívání nového vlasteneckého sboru „Heslo Čechů,“ k slovům od Jana Lodla a slavnému „Hlaholu“ Pražském od ředitele zpěv. spolku v Rokycanech p. Karlíka, věnovaného, učinil tento sbor na zpěváky takové neobyčejné nadšení, že po skončení bouřlivě volali: Sláva Karlíkovi! A věru! jest to velmi krásný, efektní sbor, a rádi se připojíme k úvaze v „Slavoji,“ že skladba tato zdařilá a dokonalá jest.

Jemně dojme místo: „Sladce plyň a beze hněvu,“ krev v pravdivém vzteku rozpálí místo: „Když nám drzá ruka sahá na právo a řád,“ hrdinstvím naplňuje místo: „Nedejme se“ a vše smíří se ve posledních slovech: „Věčně milujme se!“ Za dobře volené slova zasluhuje p. Jan Lodl jemu patřící úctu. Ten nadřečený sbor by žádnému spolku v Čechách a na Moravě chyběti neměl, proto že dokonale proveden, musí obecenstvo na nejvš dojmouti. Stojí u Christofa a Kubé jen 46 kr. r. č. ve 4 hlasech! — Dne 9. června v 11 hod. dopoledne zasnoužil se p. Alois Vostřebal, kontrabassista a člen král. zemského divadla v Praze, se slečnou Annon Plánskou z Pardubic. Pan Alois Vostřebal jest rodák Pardubický a spolu měšťan zde vážený, proto mu hudebníci před sňatkem a pěvci při sňatku hudební a pěvecké skladby provázeli. Ve 4 hod. odpoledne byla skvělá hostina v bytu p. Plánského, při kteréž čtvero zpěvy: „Staročeská“ od Škroupa, „Naprej“ od Jenka, „Vlastenská“ od Vojáčka a více národních písní se zpívalo, z nichž se nejvíce „Nad Berouňkou pod Tetínem,“ „Když jsem plela len“ a „Kde domov můj“ líbily. Druhý den udělali svatebníci výlet na Kunětickou horu, kdež se též mnoho a dobře zpívalo; potěšitelné bylo pozorovati, že při zpěvu nejvíce přítomné české dívky se s nadšením i s celou vroucností zúčastnily. Sláva jim!

Ze Slaného. (Diplomy čestných údů zpěváckého spolku. — Dopis Jeho Excelencí p. hraběte Clam-Martince. — Přípravy k nastávajícímu svěcení praporu.) V životě jednotlivců stávají se všeliké události, ježto více neb méně těší toho, koho se týkají a pro svou příjemnost neb nepříjemnost dlouho se v paměti chovají. Jak se to má s jednotlivcem, tak trvám také se spolkem. Příklad to vysvětlí a dokáže. Čítajíce zprávy o zpěv. spolcích, dozvěděli jsme se, že tu neb onde poctili tito některé zasloužilé a vážené pány skvostnými diplomy jmenující je čestnými údy. Jako mnohý jiný, počal i náš spolek od zrna hořčičného jsa obmezen jen na několik obětavých zpěváků. Poznenáhla sestoupili se údové přispívající a navrhli se údové čestní. Mezi čestnými připovídám především pány ty, jimž doručeny byly uměle shotovené diplomy pérem p. Galkaterrova. Jest to Jeho Excellencí p. hrabě Clam-Martinc a P. T. p. J. Lud. Lukes. Prvnímu pánu byl odevzdán na jeho zámku na Smečně 19. ledna 1862 a druhému letošního roku o svatém Jáně Nep. v Praze na památku loňské slavnosti před tahem loterie pro Zděnků Havlíčkovu. Mimo vážený dopis vlastní rukou česky psaný, jež v opisu příkládám, vyslovil p. hrabě přání, jestli by byl od něho nový prapor pro spolek přijat. A to jest ten prapor, jehožto svěcení se blíží, o čemž ku konci. Dotčený dopis zní: „Slavný zpěvácký spolek Slanský diplomem ode dne 8. prosince mne čestným údem laskavě jmenoval. Cítě se tím velice poctěna, nemohu opominouti slavnému spolku nejvřelejší díky své vysloviti. Spolu uctivě žádám, aby mně popřáno bylo k potřebám spolku také něčím přispívati, a sice k zakoupení piana 25 zlatými, pak vůbec měsíčním příspěvkem 1 zl. r. č. Nařídil jsem důchodní pokladnici své, aby tyto příspěvky rádně zapravovala. Račiz slavný spolek přesvědčen býti, že na jeho vývinu nejživější podíl bráti a také tentýž vždy dle sil svých podporovati budu.“

Jindřich Jar. hr. z Clam-Martinců.

Na Smečně 23. ledna 1862.

Prapor jsme pak na Smečně v zámku p. hraběte, jsouce velmi vlídně a laskavě přijati, v létě loňského roku obdrželi. Pro mnohé slavnosti, ježto se loňského roku odbývaly, nebylo lze na slavnost svěcení pomysliti, aby se důstojně provésti mohla. Nyní mohu o přípravách tolik pověditi: Mše sv. není venku dovolena, nýbrž v děkanském chrámu páně u sv. Gottharda. Svěcení však se smí diti na náměstí. Z udaných sborů odpadne „Žárlivý basař“, zato ale přibudou čísla 2 a to: Výtečný pochod vojů Zábojových z opery „Záboj“ od L. Zvonaře a „Vlasti“ dvojsbor od L. Procházký. Obojí jest s dopro-

vážením plechových nástrojů. Z desíti vůkolních zpěv. spolků k slavnosti pozvaných přihlásil se Lounský, Novo-Strášecký a Rakovnický. Spoluúčinkování Pražského „Hlaholu“ u přítomnosti čestného úda J. L. Lukese a ředitele p. Hellera jest také již zaručeno. Tolik prozatím. Budoucně opět více.

—aa—

Kronika zpěváckých spolků.

* * Zpěvácký spolek „Slavoj“ v Chrudími od-bývá v pondělí dne 29. června 1863 slavnost svěcení praporu. Program slavnosti: Po deváté ranní hodině slavný obřad církevní na náměstí, při kterémž členové všech zastoupených spolků zpěváckých sbor „Hospodine pomiluj ny“ zpívají budou. — Po vysvěcení a slavnostní řeči zpívá „Slavoj“ v chrámu nejsv. Salvátora Haslingrova vokální mši. — Odpoledne v 5 hod. slavnost na ostrově střeleckém, při které členové všech zastoupených spolků zpěváckých následující sbory přednesou: 1. „Český zpěv“ od Kalivody. 2. „Slib“ od Kückena. 3. „Staročeská“ od Jana Škroupa. 4. „Na vlast“ od Jelena. 5. „Pečlivá milá“ od Procházky, chrudímskému „Slavoji“ věnovaný. 6. „Rekův sen“ od Slavíka. 7. „Kde domov můj?“ — Čistý výtěžek věnuje se co záloha na zřízení nových varhan v chrámu nejsv. Salvátora.

* * Zpěvácký spolek v Chrudími účinkoval dne 14. t. m. při koncertu pěveckém a hudebním, který se za příčinou otevření nových místností tanečních na ostrově střeleckém odbýval. Program přednesených sborů a hudba byly následující: 1. Ouvertura slavnostní od Suppého. 2. „Píseň cestujících po vlasti,“ sbor od F. Abta. 3. „Cikáni,“ sbor od Vogla. 4. Potpourri z národních písní. 5. „Utonulá,“ sbor od Krížkovského. 6. „Žárlivý holoubek,“ sbor od Hynka. 7. Ouvertura z „Kouzelné flétny.“ 8. „Odpadlý od srdce,“ sbor od Krížkovského. 9. „Na Prahu,“ sbor od V. J. Veita. Čistý výnos připadne na výlohy stavební.

* * Zpěvácký spolek „Perštýn“ uspořádá dne 21. června 1863 k oslavení dvouletého svého trvání „na Vinici“ u Pardubic pěveckou zábavu, jejížto čistý výnos s polovice připadne stavebnímu fondu vyšší reálky v Pardubicích. I. oddělení. 1. „Hlahol,“ pochod s průvodem hudby od Em. Vašáka spolku věnovaný. 2. „Kovářská“ od Dra. Fr. Lad. Riegra, ve sbor uvedena od F. A. Vogla. 3. „Prosba odvedeného“ od P. Krížkovského. 4. Sbor od Procházky. II. oddělení. 1. „Píseň cestujících“ od Abta. 2. „Žel a chmel,“ slova od Landroka, skladba od Mendelssohna-Bartholdyho. 3. „Kalina“ od Em. Vašáka. 4. „Válečná“ ze zpěvohry „Rienzi“ s průvodem hudby od R. Wagnera.

* * Stanovy pěveckého spolku města Prostějova pod jmem „Orlica“ obdržely konečně od vysokého místodržitelství potvrzení. Volba předsevzatá měla následující výsledek: za přednostu spolku byl skoro všemi hlasy 69 přítomných zvolen pan Bedřich Rozehnal, za podstarostu pan Frant. Možný, za sborvodu pan Jan Tauber, za podsborvodu pan Frant. Pacholík, c. k. úředník a velmi znalý hudebník; za pokladníka pan Karel Novotný, za jednatele pan Jan Gevínek, za listovného pan Pichal, za ostatní výbory pan Frant. Ilek a pan Karel Miklík. Účty od pokladníka p. Novotného složené ukázaly radostný výsledek, an se v pokladnici vzdor všem nemalým posavadním výlohám hotovost 214 zl. 88 kr. ukázala. Dobrý a nadějný to pokladek!

* * Zpěvácký spolek „Bořivoj“ v Lomnici v Jičínském kraji uspořádá v neděli dne 21. června 1863 společný výlet na Rváčov, kdežto se několik písní zapěje a nejspíše též taneční ples následovati bude — v pádu nepříznivého počasí odloží se výlet na neděli dne 5. července.

* * Písecký zpěvácký spolek uspořádal 8. t. m. výlet na Vinici. Společnost se sešla dosti četně a sice ze všech tříd obyvatelstva. Zpěvácký spolek zapěl několik písní ku vši spokojenosti; při hudbě se tančilo v místnostech hostince. Zá-

bava byla velmi upřímná. Výbor toho zpěváckého spolku vyzývá údy výkonné a přispívající, kteří se na výletu na Zvíkov od zpěv. spolku Příbramského dne 28. června 1863 uspořádaném zúčastniti zamýšlejí, aby se nejdéle do 24. června 1863 u pokladníka spolku p. Matěje Stockého ohlásili, by se před časem vědělo, pro kolik osob se ze spolkové pokladnice po-vozy zjednati mají.

* * Zpěvácký spolek „Hlahol“ v Plzni zúčastnil se dne 13. června při kostelní slavnosti, která se za příčinou jmenin tamnějšího velectěného arciděkana p. P. Ant. Hlavana odbývala. Spolek zapěl v chrámu Páně velkou chorální mši od L. Zvonáře, která velký dojem na shromážděné obecenstvo působila.

* * Zpěvácký spolek v Šlapanicích na Moravě, jenž se před nedávnem zřídil, uspořádá v neděli dne 28. června národní besedu, na níž ponejprv u veřejnost vystoupí. Spolek čítá posud 16 údů.

* * V Krásné Hoře zřízen byl nedávno zpěvácký spolek pod jmenem „Ozvěna,“ jehožto starostou jest pan farář P., a ředitelem p. V. H. Spolek ten dochází všeobecné přízně a jen přáti jest, by zpěvumilní národovcové čteně k němu přistupovali.

* * Kroměřížský zpěvácký spolek přijal jmeno „Moravan,“ a podnikl v neděli dne 7. t. m. výlet do Rataje, při kterém se zpěváci dobře bavili.

Ochotnická divadla.

Divadelní společnosti páně Standerově, první to, již povoleno na Moravě cestovati, dařilo se v Kroměříži, kde po 2 měsíce prodlela, velmi dobře. Dle sestaveného seznamu dávalo se v Kroměříži 36 představení. Kroměřížští Hanáci osvědčili své probuzení národní, neboť pilně navštěvovali divadlo. Nyní nachází se společnost tato v Holešově. První představení v tomto městě byly: Dne 6. t. m. „Slepá nevěsta,“ dne 7. „Jan za chrta dán,“ dne 8. „Manžel bez ženy,“ a dne 9. „Jiříkovo vidění.“ Má se hrát 4krát týdně a sice: v úterý, ve čtvrtek, v sobotu a v neděli. — Ochotníci v Táboře dávali dne 31. m. m. „Diblíka,“ činohra od Birch-Pfeifferové. Dne 1. června dávala zde společnost paní Prokopové řízením p. Čížka představení: „Chudý písničkář.“

Z Prahy.

— Hudební akademie. Dne 30. t. m. bude se od-bývat v Novoměstském divadle ku prospěchu nuzných obyvatelů v Rudohoří a Krkonoší velká hudební a dramatická akademie. Program k ní obsahuje znamenitou, r. 1723 komponovanou orchestrální svitu od našeho slavného rodáka Jana D. Zelenky, jehožto životopis jsme v „Daliboru“ r. 1859 podali. Svitta tato je pro 2 housle, violu, 2 hoboje, 1 fagot, 1 cello a bassu. Skladba tato dávala se poprvé v Drážďanech dne 9. března t. r. v páté produkci hudební tamnější jednoty. Snaze tajemníka u obchodní komory p. D. Šebka máme co děkovati, že toto dílo v Praze ponejprv provedeno bude. Ostatní čísla akademie jsou: Proslov od Hansgirga — český sbor od H. Veita — hymna od vévody koburského — velká arie s průvodem orchestru — první finale z opery „Titus“ a fraška „čís. 777.“

— Slavné requiem za zemřelého purkmistra Fr. Pstrossa, které se dne 16. t. m. o 10 hod. v chrámě Týnském odbývalo, vypadlo velmi skvěle. Veškeré oltáře chrámu byly černým sukem zastřeny a u prostřed před hlavním oltářem vypínal se velkolepý katafalk, okrášlený květinami a stérými svícemi, na něm pak nacházely se odznaky plukovníka městských sborů, kteroužto hodnost zesnulý co purkmistr Pražský byl zastával. V hlavní lodi tvorili městští ostrostřelci, granátníci a pěší špalír a kolem katafalku, na němž se úmrtní nápisy v jazyku českém a německém nalézaly, stáli magistrátní úředníci s hořícími svícemi. Mši sv. četl veledůstojný pan svě-

ticí biskup P. Krejčí s přčetnou asistencí, u ostatních postranních oltářů čtli Pražští farářové tiché mše za zesnulého. Na kůru provozovalo se řízením ředitele kůru p. Horáka velkolepé Mozartovo rekviem spoluúčinkováním paní Kainzové a Schmidt-Procházkové a pánů Vecka a Eilersa. Jako při pohřbu jevílo se i tu všeobecné účastenství, nebo byly veškeré prostory chrámu lidstvem přeplněny, ba i na náměstí stály ještě davy, které do vnitř více se dostat nemohly.

— Koncert výroční jednoty pro zvelebení vojenské hudby odbývati se bude v sobotu dne 20. t. m.; a nebude-li toho dne počasí příznivo, dne 22. t. m. o 5. hodině odpolední v sále Žofinském. Program jest tento: Ouvertura pro dva orchestry k „Janu Finskému“ od Hummla. 2. Koncertní polonaisa pro trompetu od Hefnera, přednese chovanec jednoty Ant. Janda. 3. Dvě písně od Pivody přednese p. Eilers. 4. Dvojitá variace pro dvě křidlovky od Lubina, přednesou chovanci jednoty Jos. Antoš a Jos. Kosina. 5. a) „Vojín a jeho or“, píseň od Hoelzla. b) „Der Zufall hat es gemacht“, píseň od Flotova, přednese paní Schmidt-Procházková. 6. Královský pochod korunovací pro dva orchestry od Meyerbeera (poprvé). Po té bude v zahradě velký koncert vojenských kapel 1. pluku dělostřeleckého, pluku krále Pruského, pluku arcivévody Sigmunda a 29. praporu myslivců, které ochotně k tomu se propůjčily.

— Pražský „Hlahol“ rozeslal všem českým zpěv. spolkům následující provolání, na něž všechny slavné spolky pozorny činíme: „Rozmilí soudruhé! Čeho našim předkům dopráno nebylo, aby se dočkali totiž tisícileté slavnosti na památku, kdy křesťanství na Moravu a do Čech uvedeno bylo, toho z vůle Boží dočekali jsme se my. Šťastnou náhodou připadá slavnost do času, kde se probudil v Čechách a na Moravě zvláštní ruch pěstění zpěvu, kde již tolik zpěvákých spolků pevného základu se dodělalo; právě snad jako by to pokynem s hůry bylo, že prozřetelnost vševládná chce, aby se památná slavnost tato oslavila i zpěvem. My pěvci máme i zvláštní příčiny, abychom se slavnosti této zúčastnili; nebo blahověstové Cyrill a Methoděj přinesli zároveň s křesťanstvím také nový zpěv, zpěv liturgický, jenž byl uslechtilým roubem, jimž oni kmen národního zpěvu slovanského oštěpavše, první příčinou byli, že naše církevní píseň později tak utěšeně zkvetla. Zpěváký spolek „Hlahol“ v Praze ustanovil se na tom, že se slavnosti, jak jen bude lze, u největším počtu svých výkonných údů zúčastní, a všechny bratrské spolky v Čechách vyzve, aby totéž učinily. Soudruh Váš „Hlahol“ zve Vás tedy tímto listem, abyste se i Vy velepamátné slavnosti Velehradské zúčastnily a vysláním svých nejlepších výkonných sil k důstojnému provedení hudební části slavnostního programu nápomocni byli. Aby si „Hlahol“ peněžitých prostředků na zapravení útrat za dovoz atd. zjednal, zřídí mimořádnou zábavu; téhož prostředku mohli byste i Vy, rozmilí soudruhé, s dobrým výsledkem užití. „Hlahol“ očekává s jistotou, že se dle svých sil přičiníte, abyste osvědčili, že jste pojali důležitost památné slavnosti Velehradské; i těší se, že se na staroslavném Velehradě se svými statečnými soudruhy opět radostně sejde a s nimi svazek pěvecké vzájemnosti na novo utuží. Nejsrdečnější pěvecký pozdrav!

V Praze dne 10. června 1863.

Výbor zpěvákého spolku „Hlahol“ v Praze.

— K slavnosti Velehradské. Pan Beránek, jemuž svěřeno svrchní ředitelství hudby na církv. slavnosti Velehradské, uveřejňuje v „Mor. Orl.“ následující vyzvání: „Moji drazí krajané! Dostalo se mi neocenitelného štěstí, po třiceti skoro letech mezi vás do naší drahé vlasti zavítati, abych z vyššího povolání hudební produkce kostelní při toužebně očekávané 1000leté slavnosti ke cti našich prvých apoštolů a věrověstců sv. Cyrilla

a Methoděje na Velehradě osobně řídil. Zvu Vás, drazí krajané, k hudebnímu instrumentálnímu a zpěvnému] spoluúčinkování a zároveň Vám oznamuji, že generální zkouška první produkce neodvolatelně dne 3. července odpoledne odbývati se bude. I zkoušky i produkce opakovati se budou denně stejným pořádkem, dopoledne slavné mše, odpoledne nešpory a litanie, pak zkouška pro druhý den — skrze celou oktávu slavnosti. Podporující p. t. páni údové uctivě jsou žádáni, laskavé příspěvky na zapravení útrat pro nezámožné [vykonavací spoluúdy panu dru. Fr. S. Pluskalovi, sekretáři výboru hudebního na Velehradě, aneb do redakce „Mor. Orl.“ neb „Brünner Zeitungu“ vložití, odkud ihned na místo zaslány budou. S radostí opakuje své srdečné pozvání přidávám ještě, že jsem na svých cestách, týkajících se této slavnostní záležitosti, nabyt úplného přesvědčení, že nikdo ani v nejmenším na to nemyslí, pobožnost naši rusiti aneb kaliti osvědčenou věrnost k nejvyššímu domu císařskému. Jest tedy naší úlohou, účinkovati spojenými silami a k oslavení slavnosti v nepokazeném způsobu napomáhati. Těše se, že Vám, drazí krajané brzo po bratrsku ruku stisknouti budu s to, zvu Vás uctivě, abyste k vůli zkouškám brzo se dostavili na Velehrad. Redakce ostatních českých listu uctivě žádám za uveřejnění těchto rádků. V Brně, dne 15. června 1863.

— Pražský „Hlahol“ usnesl se v poslední měs. hromadě dne 12. června p. řediteli Hellerovi roční plat 300 zl. r. č. vykázati a uspořádá za příčinou velikých útrat na cestu Velehradskou začátkem měsíce července mimořádnou zábavu, bude-li počasí dle toho, pod širým nebem. Dále vypraví se „Hlahol“ dne 29. června v úplném skoro počtu do Slaného k slavnosti svěcení praporu a téhož dne odebere se do Chrudími též k slavnosti svěcení praporu zvláštní representace „Hlaholu“ (pp. Zvonář a Dr. Kučera.)

— Pan Píšek, král. württemberský komorní zpěvák, dán jest ku své žádosti na odpočinek a obdržel při té příležitosti v uznání zásluh jeho o dvorní divadlo v Stuttgartě po čas 20letého působení svého velkou zlatou medailí pro umění a vědu s dovolením nositi ji na stužce řádu korunového. Pan Píšek, který meškal nějaký čas v Praze, odebral se tyto dni do Vídně.

— Náš krajan J. Čapek, učitel hudby v Kyjevě, stal prý se podezřelým, že drží s povstalci, a následkem toho beze všech okolků poslán byl do Sibíře. Celé podezření to zakládá se na jediné okolnosti, že Čapek měl u sebe noty k zapovězeným písním polským.

— Slečna Charles z Tiefensee koncertovala před nedávnem v Brusselu a zbudila přednesem českých národních písní velkou sensací.

— Samostatný orchestr. Od 1. července dostane se českému divadlu samostatného orchestru, což české opeře velmi prospěšné bude. Při prvnějším sestavení nebylo možná, by česká opera co do souhry jakési umělecké výše dosáhla, neboť orchestr sestával z heterogénných sil, kterými se dokonalost provedení tak snadno docíliti nedala.

— Státní ministerstvo nařídilo, by se na vzdělavacích ústavech pro učitele vyučovalo kostelní hudbě a jmenovitě církevnímu zpěvu.

Lístárna.

Slav. zpěv. spolkům. Kancelár naše má pohotově: Arii „Serafa“ pro sopran z oratoria „Ježíš na hoře Olivetské“ se sborem a orchestrem v partitúře od Beethovena, cena 1 zl. 50 kr. — „Rekúv sen“ od Slavíka v hlasích 60 kr.

Panu Buchalovi, učiteli v Nepomuku: Račte nám zaslat Zavrteľův sbor „Náš zpěv.“